

Advies bij het statuut verenigingswerk

De recente lancering van het wetsontwerp bijklussen, een nieuw statuut dat wellicht vanaf 1 januari 2018 van kracht zal gaan, biedt voor de sector een oplossing voor een aantal medewerkers die - vanwege de aard van hun prestaties - noch beroepskracht, noch vrijwilliger zijn. Voor andere functies en sectoren dreigen eerder problemen dan oplossingen. Omwille van de onmiskenbare impact op de sociaal-culturele sector en het jeugdwerk brengt de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk op eigen initiatief advies uit bij het voorgestelde statuut.

Advies

Het statuut vrijetijdswerk voor de sportbegeleider, een initiatief van Vlaams minister Muylers, bood een antwoord op de jarenlange nood aan een aangepast statuut voor trainers en lesgevers binnen de sportsector. De grijze zone tussen onbezoldigd vrijwilligerswerk en betaalde arbeid werd ingevuld met een derde statuut dat een kader creëert op het vlak van fiscaliteit, sociale zekerheid en arbeidsrecht.

De SARC bracht op 30 maart 2017 advies¹ uit bij het statuut. In zijn advies steunde de raad dit initiatief en vroeg hij om opening te maken voor uitbreiding naar andere sectoren. Niettemin beklemtoonde de raad dat bijkomend onderzoek nodig is om de mogelijkheden voor uitbreiding te verkennen en de specifieke noden binnen de andere sectoren in kaart te brengen. Dit onderzoek is er in voorbereiding van dit wetsontwerp alvast niet geweest in alle sectoren vernoemd in de lijst met functies.

Het nieuwe statuut verenigingswerk, dat wellicht vanaf 1 januari 2018 van kracht zal gaan, moet individuen toelaten om binnen bepaalde functies en met een fiscale vrijstelling tot 6.000 euro per jaar bij te verdienen.

Het wetsontwerp en de uitgewerkte functielijst gaan veel verder dan het oorspronkelijk bedoelde initiatief "vrijetijdswerk", zowel op het niveau van vergoeding, fiscaliteit, sociale zekerheid, functies en werkvelden waarop het van toepassing is.

De sectorraad Sociaal-Cultureel Werk focust in dit advies op slechts enkele aspecten hiervan.

¹ SARC Algemene Raad, *Advies bij de visienota 'statuut vrijetijdswerk/semi-atorale arbeid voor de sportbegeleider'*, 30 maart 2017, <https://cism.be/sarc/AR/adviezen/20170330%20advies%20visienota%20vrijetijdswerk.pdf>

Vrijtijds- of verenigingswerk staat ver af van vrijwilligerswerk

Vooreerst merkt de sectorraad op dat vrijwilligers ten onrechte in het discours en de communicatie over het wetsontwerp worden betrokken. Zuiver vrijwilligerswerk staat volledig los van het vrijetijds- of verenigingswerk, al lokt de benaming vaak verwarring uit. Bovendien heeft de sectorraad bedenkingen bij het feit dat diensten van burgers aan burgers, iets wat sinds mensenheugenis spontaan gebeurt en een schakel vorm voor een versterkt sociaal weefsel, nu opgenomen wordt in een verhaal van verloning.

Om verwarring te vermijden, vraagt de sectorraad om de term vrijetijds- of verenigingswerk te vervangen door semi-agorale arbeid.

Kort op de bal spelen door te monitoren

Toch heeft het statuut potentieel impact op het vrijwilligerswerk; sectoren die niet willen, mogen of kunnen meestappen in het verhaal worden mogelijks buiten spel gezet. De keuze van vrijwilligers wordt immers beïnvloed; wat met een vrijwilliger die voor dezelfde activiteit bij een andere organisatie wel een vergoeding krijgt? Of wat met de organisatie die niet in staat is om individuen te vergoeden voor hun prestaties? Krijgen we dus voor een aantal functies een verschuiving van vrijwilligerswerk naar dit nieuwe statuut? Door de brede invulling van het statuut wordt een vergoedingslogica ingebracht in een sector die steunt op vrijwilligerswerk. De effecten hiervan zijn ook moeilijk in te schatten.

Ook de impact op betaalde arbeid en professionalisering valt moeilijk in te schatten. Zal dit nieuwe statuut voor bepaalde functies volwaardig betaalde arbeid vervangen? Het wetsontwerp bouwt een aantal sleutels in om dit niet aan te moedigen, maar de mogelijk effecten zijn onduidelijk. Zo stellen we vast dat het statuut, nog voor het van kracht is, reeds door private spelers wordt gepromoot als een nieuw circuit voor fiscaal interessante bijverdiensten. Het statuut zou een antwoord moeten bieden op de uitdagingen m.b.t. een semi-agoraal statuut, maar wordt gepromoot als weg om onbelast bij te verdienen.

De sectorraad vraagt uitdrukkelijk om vanaf het begin de impact op vrijwilligerswerk en op de professionalisering (prestaties van beroepskrachten en zelfstandigen) in de sectoren te monitoren, zodat ongewenste en/of onbedoelde effecten zo snel mogelijk kunnen worden geredieerd.

De functielijst: in fasen invoeren

De lijst van activiteiten is bovendien zeer omvangrijk, zowel in functies als in toepassingsgebied. Het brede sociaal-culturele veld en jeugdwerk vallen onder het toepassingsgebied van het statuut. Er worden enerzijds een aantal afgebakende functies benoemd (o.a. coördinator of beheerder van jeugdhuizen en artistiek of kunsttechnisch begeleider in de amateurkunstensector). Anderzijds worden er ook zeer brede en vage definities gehanteerd zoals "*persoon die actief is binnen de jeugdbeweging en/of speelpleinwerking*" of "*persoon die actief is bij initiatieven voor samenlevingsopbouw, volkswontwikkeling, organisaties voor de bescherming van het leefmilieu, cultureel en historisch erfgoed, ontwikkelingssamenwerking of -educatie, verenigingen ter bevordering van plastische en literaire kunst*". Hierdoor wordt een veelheid aan functies gevat, wat in de praktijk tot een onnodige complexiteit leidt. De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk wijst erop dat

deze brede en vage definiëring in de praktijk tot verrommeling zal leiden. Hoe zal de sociale inspectie met dit kluwen omgaan?

De functielijst moet worden beperkt tot die functies waar de problemen en noden zich daadwerkelijk situeren. De keuze voor wat wel en wat niet opgenomen wordt in de lijst moet gegrond gebeuren en na goed overleg met de sectoren. De sectorraad stelt voor om in de lijst de sectoren en functies niet door elkaar te gebruiken, maar een keuze te maken voor één van beide. De functielijst die nu op tafel ligt is niet toepasbaar en zal tot meer problemen leiden dan men wil oplossen. Er is een overlap tussen functies, sectoren worden fout benoemd, (de invulling van) een aantal functies kent in diverse sectoren (waaronder het jeugdwerk) geen draagvlak,...

We denken dat op deze manier het wetsontwerp niet voor alle functies en sectoren van start kan gaan en pleiten ervoor om in overleg met de betrokken ministers te komen tot een heldere afbakening van de functies.

Concreet stellen we voor om gefaseerd te werken te gaan en op 1 januari enkel het tweede en vijfde onderdeel van de functielijst van start te laten gaan, omdat hiervoor respectievelijk in de sport- en de amateurkunstensector een groot draagvlak bestaat. Voor de andere functies stellen we een volgende deadline van bv. 1 juli voor, zodat op een redelijke en transparante wijze het overleg over de invulling ervan kan worden gevoerd.

We adviseren uitdrukkelijk aan de Vlaamse regering om dit standpunt in te nemen in gesprekken met de federale regering.

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris